

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ για την ΕΚΦΡΑΣΗ-ΕΚΘΕΣΗ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ εξετάσεις Γ' λυκείου Γ.Ε.Λ.

ΚΕΙΜΕΝΟ

Παράδοση και σύγχρονη εποχή

Η γνώση της παράδοσης και η δημιουργική αξιοποίησή της αποτελούν ασφαλιστικές δικλίδες για την ανάπτυξη του πολιτισμού μας. Σε μια εποχή σαν τη σημερινή, όπου η διεθνοποίηση των πολιτιστικών, κοινωνικών, οικονομικών προϊόντων και πληροφοριών διαμορφώνει ένα καινούργιο, πολύπλοκο, παγκόσμιο καθεστώς, η γνώση αυτή μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά στη διατήρηση, υπεράσπιση και ανάπτυξη κάθε εθνικού πολιτισμού. Αυτήν την άποψη, όμως, δεν τη συμμερίζονται όλοι.

Υπάρχουν απόψεις που καταλήγουν στην εκτίμηση πως δεν πρέπει ούτε χρειάζεται ν' αξιοποιούμε τίποτε απ' την παράδοσή μας, γιατί βρισκόμαστε σε μια ιστορική φάση που έχει σημάνει το τέλος των εθνικών πολιτισμών και πως μια οποιαδήποτε προσπάθεια διατήρησης ορισμένων εθνικών χαρακτηριστικών δεν αποτελεί παρά σπατάλη δυνάμεων ή συντηρητική στάση και οδηγεί στην οπισθοδρόμηση. Υπάρχει, όμως, και μία στάση που προτείνει ως μοναδική λύση στα αδιέξοδα της σημερινής εποχής την «επιστροφή στις ρίζες». Προτείνει αυτή τη λύση ως «θεραπεία» απέναντι στην επιχειρούμενη πολιτιστική ισοπέδωση και εξαφάνιση των οικονομικώς ασθενέστερων κοινωνιών.

Η πρώτη από τις προαναφερθείσες απόψεις δεν έχει ούτε επιστημονική βάση, ούτε μπορεί να προσφέρει ουσιαστική βοήθεια στα προβλήματα τα σχετικά με το θέμα. Έρχεται να εμφανιστεί ως αντίδραση απέναντι σε μία τυπική και ανούσια προσκόλληση, σε μία χωρίς όρους υποταγή σε ένα λαμπρό παρελθόν. Η άγνοια, όμως, που, στην ουσία, προτείνει, δεν αποτελεί εγγύηση για ένα καλύτερο μέλλον. Η άρνηση του παρελθόντος ενός έθνους οδηγεί με ασφάλεια στην άρνηση της ιστορικής εμπειρίας και των διδαγμάτων της, στη δημιουργία λαών χωρίς ταυτότητα, γεγονότα που οδηγούν μοιραία στην υποταγή της στην ταυτότητα άλλων, πιο ισχυρών εθνών.

Η δεύτερη άποψη δείχνει αδυναμία σύλληψης των σημερινών αναγκών και προβλημάτων. Το να παίρνει κάποιος τις «ρίζες» ως απόλυτο και αξεπέραστο «υπόδειγμα προς μίμηση» εξαιρετικό και υπέροχο, μα πάντα σχετικό «παράδειγμα για δράση», δείχνει φόβο μπροστά στο καινούργιο και συντήρηση. Μία τέτοια στάση, όμως, ιδιαίτερα ευδοκίμει σε περιόδους κρίσης. Ας θυμηθούμε τα λόγια του συγγραφέα των ύστερων ελληνιστικών χρόνων στην πραγματεία του *Περί Ύψους* «Και αλήθεια, όμορφος και για την πάσα νίκη πανάξιος ο αγώνας τούτος για τη

e-ΕΚΦΡΑΣΗ- ΕΚΘΕΣΗ

δόξα και ο στέφανος, όπου και το να νικιέται κανείς, αφού νικιέται από τους προγενέστερους δεν είναι κάτι ολότελα ατίμητο» (Ανωνύμου [Διονυσίου ή Λογγίνου], *Περί Ύψους* XIII, 4). Η εξιδανίκευση του παρελθόντος ήταν αποτέλεσμα του φτωχού παρόντος.

Ούτε η απόρριψη ούτε η αποθέωση του παρελθόντος αποτελούν λύσεις. Ο σύγχρονος πολιτισμός χρειάζεται την ποίηση του παρελθόντος για να δημιουργήσει την ποίηση του παρόντος και του μέλλοντος. Το ζητούμενο, όμως, είναι να υπάρξει ουσιαστική γνώση του παρελθόντος, των αξιών του, των λαθών και των αποτυχιών του. Στόχος είναι, όμως, και η δημιουργική σύνθεση του πολιτισμού με βάση και τη δημιουργική αξιοποίηση στοιχείων άλλων πολιτισμών. Πρέπει κάθε πολίτης να γίνει ικανός, να αποκτήσει κριτήρια αλλά να έχει και τις πρακτικές ευκαιρίες, ώστε να μπορεί να γίνει μέτοχος και δημιουργός του σύγχρονου πολιτιστικού «γίγνεσθαι». Αυτό ανάπτυξη μια πολύπλευρη εθνική προσπάθεια, η οποία θα προσανατολίζεται στην ανάπτυξη της πολιτιστικής υλικοτεχνικής υποδομής, της επιστημονικής έρευνας, της ενίσχυσης του μορφωτικού επιπέδου των πολιτών, της αξιοποίησης του διεθνούς πλούτου.

Όταν μια κοινωνία δείχνει εμπιστοσύνη στις ίδιες τις δυνάμεις που την αποτελούν, τότε μπορεί αποτελεσματικά να αντιμετωπίσει κάθε προσπάθεια πολιτιστικής οπισθοδρόμησης και άλωσής της.

Αιμ. Καραλή, «Λόγος, Τέχνη και Τεχνική στην Έκθεση»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A.1. Να συντάξετε την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.
(25 μονάδες)

B.1. «Ούτε η απόρριψη ούτε η αποθέωση του παρελθόντος αποτελούν λύσεις.» : Να αναπτύξετε την άποψη σας σε 80-100 λέξεις.
(10 μονάδες)

B.2. Να εντοπίσετε τα δομικά μέρη της δεύτερης παραγράφου και τον τρόπο ανάπτυξης της.
(8 μονάδες)

B.3. Να εντοπίσετε πέντε λέξεις ή φράσεις που εξασφαλίζουν τη συνοχή του κειμένου και να πείτε τι δηλώνουν.
(5 μονάδες)

B.4. Τι δηλώνουν τα εισαγωγικά στις παρακάτω περιπτώσεις;

α. «υπόδειγμα προς μίμηση»

β. «Και αλήθεια, όμορφος και για την πάσα νίκη πανάξιος ο αγώνας τούτος για τη δόξα και ο στέφανος, όπου και το να νικιέται κανείς, αφού νικιέται από τους προγενέστερους δεν είναι κάτι ολότελα ατίμητο»
(5 μονάδες)

B.5. Να βρείτε τα συνώνυμα των λέξεων: ανάπτυξη, συμμαριζονται, εκτίμηση, σπατάλη, προσφέρει, έθνους δείχνει.
(7 μονάδες)

Γ. Η Αιμιλία Καραλή γράφει: “ Η γνώση της παράδοσης και η δημιουργική αξιοποίησή της αποτελούν ασφαλιστικές δικλίδες για την ανάπτυξη του πολιτισμού μας.” Να γράψετε μία επιστολή προς έναν φίλο σας ή φίλη σας και να του εξηγείτε την αξία της παράδοσης και να προτείνετε τρόπους για να έρθουν οι σύγχρονοι νέοι σε επαφή μαζί της. Το κείμενο της επιστολής να μην ξεπερνά τις 500-600 λέξεις.
(40 μονάδες)